

AKTUÁLNĚ.CZ: DĚTI, KTERÉ MATKY KOJÍ DÉLE, MAJÍ VYŠŠÍ IQ, UKÁZALA STUDIE

Pro podrobnější zamyšlení nad komunikováním statistiky v médiích jsem si vybral internetový článek ze zpravodajského serveru Aktuálně.cz s názvem „Děti, které matky kojí déle, mají vyšší IQ, ukázala studie“. Zpravodajský server Aktuálně.cz patří dlouhodobě mezi tři nejnavštěvovanější zpravodajské servery v České republice, zároveň se jedná o třetí nejdůvěryhodnější portál po iDnes.cz a ČT24 a dle netmonitoringu navštívilo portál v den vydání článku (22.3) přes 350 tisíc unikátních návštěvníků.

Samotný článek je krátké shrnutí Brazílské longitudinální psychologické studie zabývající se především vlivem délky mateřského kojení na inteligenční kvocient v dospělosti. Článek uvádí ojedinělost dané studie a zvláště vyzdvihuje různorodost zkoumaného vzorku, ve kterém nezkrusuje výsledné hodnoty vliv sociálně ekonomický status. Zároveň doporučuje optimální dobu mateřského kojení, které je stanoveno na nejméně 6 měsíců.

Původní longitudinální studie započala v roce 1982, na 5914 novorozencích narozených výlučně v Brazílii, u kterých bylo následně v průměrném věku 19 měsíců zjištěna, kromě jiných údajů také míra a průběh kojení. O 30 let později, v letech 2012 a 2013 byli někteří z daného vzorku (N=3493) pozváni pro další měření a zjišťování. Za použití Wechslerova inteligenčního testu pro dospělé, byla měřena hodnota IQ jedinců. Zároveň byli požádáni o sdělení jejich peněžitého příjmu za poslední měsíc a celkové délky dosaženého vzdělání. Pro srovnávání průměrů **bylo** za použití analýzy rozptylu, **srovnávány** získané průměry a za pomocí lineární regrese **byli** upraveny odhady zkreslujících jevů. Zároveň byl pro zjištění normality proveden test homoskedasticity reziduí. Výsledné hodnoty **byli** následně přehledně kategorizovány do třech tabulek a vloženy do studie.

Článek na Aktuálně.cz neobsahuje žádné z výše zmíněných statistických metod. Jako jediné hodnoty uvádí velikost testovaného vzorku (zaokrouhlený na stovky) a délku sledovaného období kojení (od několika týdnů po více než jeden rok). Samotné vyznění článku je poměrně obecné a značně zjednodušené, neposkytující ani další zjištěné poznatky a souvislosti, spojené s délkou kojení. Důvodem absence těchto poznatků může být čerpání informací, nikoli z původního originálního zdroje studie, nýbrž z již dříve publikovaného zahraničního článku zpravodajského portálu BBC, zpracovávající závěry a informace o dané studii, na který článek z Aktuálně.cz v textu odkazuje. Takto přebrané a takřka o polovinu zkrácené české shrnutí ani nemůže obsahovat dostatečnou informativní hodnotu ze studie, a lze se důvodně domnívat, že autor českého shrnutí nejspíše ani originální studii vůbec neviděl. Tím pádem článek například neobsahuje vysvětlení, z jakého důvodu není studie ovlivněna sociálně ekonomickým statusem nebo proč se výzkumníci ptali na měsíční příjem namísto běžnějšího ročního příjmu apod.

Další zjednodušení lze nalézt v samotném nadpisu článku na Aktuálně.cz, který uvádí: „Děti, které kojí déle, mají vyšší IQ, ukázala studie“. Výsledky studie nicméně ukazují, že při kojení trávající déle než rok, se hodnoty IQ naopak snižují. Nefunguje tedy implikace, čím déle je dítě kojeno, tím vyšší má hodnoty. Článek na portálu BBC uvádí poněkud konzervativnější titulky: „Breastfeeding 'linked to higher IQ'“, který spíše než jisté tvrzení naznačuje možný vztah mezi kojením a hodnotou IQ, přičemž samotný vztah uvádí navíc v uvozovkách.

Jako určitá náplast působí zakončení českého článku, které stejně jako studie nebo původní zpráva z BBC informuje čtenáře o potencionálních problémech a nedostacích originální studie. Především

nemožnost se opírat o výsledek z jediné doposud publikované studie, týkající se tímto tématem a vlivem mnoha dalších faktorů, které mohou hodnotu IQ v průběhu života ovlivnit.

Na závěr je vhodné zmínit určitou celkovou charakteristiku daného článku. Ačkoliv ve článku znatelně absentuje velké množství statistických údajů spolu s některými významnými informacemi ze studie, nelze autora článku výrazně kritizovat. Současná realita internetových zpravodajských portálů spočívá v publikování enormního množství článků, týkající se širokého spektra témat, za účelem co největšího počtu unikátních návštěv, které následně skrze inzerci generuje zisky. Je proto zapotřebí vzít v potaz také to, že výše uvedená kritika obecnosti a strohosti článku, je důvod proč lidé daný zpravodajský portál navštěvují. S tím také může souviset „lákající“ názvy článků, které nepřímo čtenáře pobízejí pro otevření zajímavých článků. V základě tedy daný článek význam má, informuje veřejnost o prospěšnosti mateřského kojení delšího než měsíc. Na druhou stranu mohl daný článek obsahovat daleko rozsáhlejší a informativnější text, než v jakém byl publikován, nicméně to společnost výrazně nevyžaduje.

Zdroje:

Breastfeeding 'linked to higher IQ'. (2015). Retrieved from: <http://www.bbc.com/news/health-31925449>

Děti, které matky kojí déle, mají vyšší IQ, ukázala studie. (2015). Retrieved from: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/deti-ktere-matky-koji-dele-maji-vyssi-iq-ukazala-studie/r~c5536360ce4b11e4a66e0025900fea04/>

Victora, C., Horta, B., Mola, C., Quevedo, L., Pinheiro, R., Gigante, D., Gonçalves, H., & Barros, F. (2015). Association between breastfeeding and intelligence, educational attainment, and income at 30 years of age: a prospective birth cohort study from Brazil. *The Lancet Global Health*, vol. 3(issue 4), e199-e205.

To, že vám nevadí absence té nejzákladnější informace – velikost rozdílu, o kterém to píšou – je pro mě důvodem práci nepřijmout. Vedlejším důvodem je také množství pravopisných chyb.

SJ